

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Cvræ Pastoralis Præcipve Circa Repentina & Generaliora

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Coloniæ Agrippinæ, 1645

Cap. I. De Residentia. Oues suas agnoscere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42220

L I B E R

DE OFFICIO CVRATI VEL PAROCHI.

C A P V T I.

D E R E S I D E N T I A.

S V M M A R I V M.

1. *An Curatus residere teneatur & quo iure.*
2. *Strictiores resident Curati, quam Episcopi.*
3. *Quae faciant bonam residentiam.* (tiam.)
4. *Quot dies, vel quot hora faciant malam residen-*
5. *Si moriatur infirmus curat: absente.*
6. *An Curat. maneat semper domi.*
7. *In quo loco de nocte habitet.*
8. *An residendum per alium.*
9. *Quando populus dicatur pati per non residentiam
Curati.* (qui.)
10. *An excusetur si difficilia faciat per alium exe-*
11. *An non exercens officium suum bene resideat.*
12. *Causa iusta absentia.*
13. *Necessaria curato in absentia etiam iusta.*
14. *Licentia absentia quantum durat.*
15. *Quando Curatus absit sine substitutione
vicarij.*
16. *Curato quando omnino non potest abesse.*
17. *Etiam cum periculo vita non absit.*
18. *Curatus non absit pro recreatione.*

A

19. Cu-

19. Curatus absente quem det Vic.
20. An stipendium necessarium substituto.
21. An necessaria licentia pro absentia bimestri.
22. Curatus absens an lucretur fructus.
23. An absens sine licentia sed cum causa perdat fructus.
24. Licentia per mendacium an valida.
25. Quando possint retineri fructus male percepti.
26. Quibus restituendi sunt fructus.
27. Causa grauis pro licentia.
28. An capitulum det licentiam absentia.
29. An ordinarius Episcopo inferior dare possit licentiam.
30. An peccatum sit dare aliquid pro licentia.
31. Fructu beneficij qui.
32. Pœna non residentis.
33. Pœna debetur ante condemnationem.
34. Quantum de fructibus amittat non residens.
35. An hæc pœna sit moderanda.
36. An acquirere per concursum pinguiora beneficia liceat.
37. An adipiscens benef. non intelligat residere propter cœli inclementiam.

VÆSTIO I. An curatus teneatur residere, & quo iure?

RESPONSIO Secundum communio-rem sententiam inconfesso esse. Curatum teneri ad residentiam, & quidem de iure diuino, quidquid dicant aliqui. Audi Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reform. Cum præcepto Diuino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissæ est. Et post pauca addit; *Qua nequaquam ab*

ijs prestari, & impleri possunt, qui gregi suo non in-
 uigilāt neq; assistunt &c. Vbi per verbū assistunt,
 tollitur omnis quęstio de seruitio prestando per
 mercenarium. Ex quo loco euincitur residen-
 tiam Curati esse de iure Diuino. Nec obstat,
 quod Concil. ibi loquatur de Episcopis, quia eo-
 dem capite infra habet omnia, quę dixerat supe-
 rius de Episcopis, intelligenda esse etiam de Cu-
 ratis. Subscribit Azor. *Inst. p. 2. l. 7. c. 4. q. 1.*

Imò Curatus sciat, Spiritum Sanctum, qui ibi
 per Con. loquutus est, maiorem, & exactiorem
 residentiam experere à Curato, quam ab Epif-
 copo: concedit enim Episcopo absentiam tri-
 mestrem, Curato uerò bimestrem.

2. QVÆST. *Quę requiruntur ad bonā residentia?*

RESP. Conc. ibi requirere duo. Primum, ut
 Curat. uerè resideat. Secundum, ut id agat perso-
 naliter, & in propria Ecclesia. Igitur ut residen-
 tia sit bona, debet Curat. ita residere, ut populo
 in officio suo bene seruiat; cum autem continuò
 sit opus populo suo Curato, residentia debet esse
 continua. Sic. Caiet. 22. q. 185. ar. 5. qui licet lo-
 quatur de residētia Episcopi, tamen, quo ad resi-
 dentiam, quę dicuntur de vno, intelliguntur et-
 iam de altero, ita Sot. *de iust. lib. 10. qu. 3. ar. 1. ante*
resp. 1. arg. Azor. *Inst. 2. p. lib. 7. c. 4.* Iacob. autem
 de Graff. *decis. aurea p. l. 2. c. 97. n. 57.* concedit
 paruo tempore abesse, non efficere, quominus
 dicatur cōtinuè adesse, & uult cōtinuè verificari
 dicta modificatione, quę sunt uera iuxta dicēda.

Si tamen Curatus rationabiliter iudicauerit,
 puta quia nullus infirmatur, posse abesse per ali-
 quas horas, licitè aberit, etiā si nullū substituat,

cōsuetudo optima legum interpres ita declaratur etiam apud timoratos. Abesse verò tota die, quando nullus infirmatur, rarò in anno, nec laudo, nec vitupero. Abesse autē per duos, aut tres dies nullo infirmante, & nulla alia causa iustificante, habet valdè de rationabili esse mortale, propter multa, quæ possunt eo tempore euenire, maximè in oppidis, vbi non est alius Sacerdos à Curato. In ciuitatibus verò erit, maius, minusue peccatum, ratione periculi, & damni possibiliter euenturi, cui tamen facilius, quàm in oppidis potest obuiari. Et si contingat Curato rationabiliter absenti, aliquem è parochis suis mori sine Sacramentis, quæ verè recepisset, si Curatus adfuisset, puta quia, vel infirmus, vel domesticus ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit.

3. *QVÆST. An Curatus debeat semper manere domi, vel sufficiet manere intra limites sua Parochia, vt si fuerit, vel in venatione, aut piscatione, vel in domibus amicorum, vel alibi?*

RESP. Certum esse Curatum debere sollicitudine præesse, cum autem hoc fit, cum diligentia, & sollicita cura præstare, quæ sunt muneris sui, dicendum videtur, debere talem sui copiam facere, vt indigētes non careant necessaria ope; attamen nō ita arctatur, vt debeat manere quasi in compedibus, vt notat Sor. *loc. dicto*: ideo si nullus infirmetur, & modo dicto absit rarò, credo satisfacere: si verò in absentia sit multus, maximè dum habet infirmos graues, non credo excusari, quia hoc est malè fungi officio, ad quod benè fungendum residentia iubetur. Sil. resid. à
pria.

prin. Potest enim fieri, vt requiratur ab infirmis, & non repertus, illi moriantur sine Sacramentis.

Si tamen Curatus non maneat domi, sed intra limites suæ curæ, & relinquat domi commissionem, vndè cito euocari possit nuncio, aut sono campanæ non credo peccare in mala residentia, etiam si habet infirmos graues, & hoc sæpè agat, quia commodè possunt iuuari. Sed si nec sonus campanæ, nec Nuncius potest ad eum peruenire tam citò, vt contingere possit ægrum sine Sacramentis mori, puta quia Curatus multum distat ab Ecclesia, & hoc frequenter agit, non excusarem ratione periculi possibilis.

Si verò degit in parochia quidem, sed multum distat à domo, rationabiliter tamen putat, quia eo ad excipiendam confessionem iuerat, vel ad componendam pacem, aut ad aliud simile agendum, & interim infirmus moriatur sine Sacramentis, quæ petebat, non peccat: quia rationabiliter abfuit.

4. *QVÆS.* An Curatus saltem de nocte, teneatur habitare in domo sua Ecclesia, quando eam habet, vt ex vicinitate Ecclesia valeat facilius Sacramenta administrare? vel an sufficiat habitare in paterna, vel cognatorum domo, sita tamen in parochia, propter honesta seruitia, & sui maius commodum?

RESP. Domum Ecclesie esse populo commo- diorem, ideo in multis Episcopatibus Curati iubentur eam habitare: si tamen alibi habitauerit modo dicto, sciente & tacente Episcopo, non est, quod scrupulis angatur, quia credo sufficere

habitationem præfixam, vt vocatus faciliter munus suum obeat, & non referre, sit, necne Ecclesiæ, quia ita sufficienter prouidetur necessitati populi.

5. *QVÆST. An sufficiat residere per alium æquè, vel etiam fortè magis idoneum?*

RESP. Conc. ibi habere, tenere residere personaliter, ideo hoc modo, & non alio satisfaciet muneri suo, etiam si populo per alium æquè benè, & fortè melius seruiatur. Ratio est, quia Conc. ibi requirit industriam personæ; quæ per alium non potest suppleri.

6. *QVÆST. In quo casu dicatur populus verè pati per absentiam Curati, & ideo Curatus mortaliter peccet?*

RESP. Cùm non potest habere Sacramenta, vt dicitur, c. 5. n. 7. & cùm caret Missa, vt dicitur c. 2. n. 2

7. *QVÆST. An excusetur Curatus, si residet quidem sed tenet Cappellanum, & ad quietem relinquit illi omnia ardua, puta surgere de nocte, audire multas confessiones, & similia?*

RESP. Excusari, ita communi consuetudine declarante, sic tamen se gerat, vt si vocetur etiã nominatim, & expectatur, & nolit ire, non excusarem saltem à graui veniali, cum comitate, & beneuolentia debeat respondere amoris populi sui. Et quis scit an forte infirmus habeat aliqua, quæ libens conferret cùm Curato, & cõmunicare Cappellano renuit? & (si placet meũ consiliũ,) sit in hoc facilis, nec personarum acceptator, sed pauperes, ac diuites æquè adiuuet. Subleuatur enim vehementer, & hilarescit subditus benignitate sui superioris. Et vtatur Cappellano, non vt

homi-

homine, qui portet pondus diei, & æstus, sed ut socio laboris. Et si sapit, intelliget, quantum laboris adimet Cappellanus etiam tantundem præmij, & gloriæ sibi auferri.

8. QVÆST. *An Curatus residens quidem, sed non exercens officium suum, satisfaciat præcepto residentia?*

RESP. Non satisfacere, nec in foro exteriori, nec interiori, cū utrobique sit punibilis: ideo peccat mortaliter, vel venialiter, pro qualitate culpæ. *Sil. resid. à c. Sot. de iust. libro 10. q. 3. art. 1.*

9. QVÆST. *Per quot, & quas causas Curatus possit abesse?*

RESP. Per quamlibet sequentium. *Prima* est Christiana charitas. *Azor. 2. part. li. 7. c. 4. qu. 4.* ad hanc reducit cū quis abest, ad iuvandam aliquam priuatam Ecclesiam, ad dirimendas lites, controuersias, & odia. *Secunda* est euidentis communis necessitas. Idem huc reducit, cū quis ad tempus abest ob morbum euitandum, ob bellū, hostium incurfus, pestem sæuientem, aëris intemperiem, odium Principis, vel populi: denique ob vitæ, vel salutis, vel libertatis periculum ad tempus euitandū. *Tertia* est obediētia, quæ maioribus debetur, puta Papæ, vel Episcopo. Idē huc reducit, cū quis abest, ut pareat Papæ, vel eius Legato, vel Episcopo obsequium, & officium iustum, ac debitum imperanti, quale esset, ad visitandā prouinciam, vel dioccesim, vel ad pacem componendam. *Quarta* est euidentis Ecclesiæ; cui præfectus est, necessitas, vel utilitas. Idē huc reducit, cū quis abest ad synodū generalē, vel prouincialē, aut dioccesanam ritè, & legitimè vocatus.

Huc etiam reducit, cum quis abest pro lite Eccl. vel pro obtinenda à superiore reformatione in varijs emergentibus. Et hæc 4. causæ assignantur ibi à Conc.

10. *QVÆST. An quādo Curat. abest iusta de causa, siue cum licentia, siue absque ea teneatur relinquere substitutum, qui pro se populo seruiat?*

RESP. Teneri, ita Conc. loco dicto, qui tamen substitutus debet approbari ab Ordinario, cum debita assignatione mercedis, vt dicitur inf. nu. 20. & ita Conc. ibi. Hæc autem licentia absentia, quoad durationem est arbitraria Episcopo, & durabit in quantum est necessaria ad proficienda negotia, pro quibus concedit.

11. *QVÆST. An Curatus aliquando possit abesse sine licentia, & substitutione vicarij?*

RESP. Posse per aliquos dies, cum causa est vrgens, & non patitur dilationem pro obtinenda licentia, puta quia hostiliter petitur, & non habet quem substituat, quoad recurrat ad Episcopum pro licentia, & pro Vicario substituendo. *Sil. res. quæst. 3. Azor. lib. dist. cap. 4. qu. vlt.*

12. *QVÆST. An detur vnquam casus, in quo Curatus per nullam causam omnino possit abesse?*

RESP. Dari, & esse, cum populus ex illius absentia notabiliter læditur, quia nullo suo periculo probabili, non solum, sed nec certo, excusatur à deserendo populo; ideo in peste, & similibus tenetur omnino remanere, si nō habeat alium, qui pro ipso seruitium præstet. *S. Thom. 22. qu. 185. ar. 5. Sot. de iust. lib. 10. qu. 3. art. 4. Conc. 1. quod licet ibi loquatur de Episcopo, tamen vt diximus, eadem conueniunt etiā curato, Nauar.*

man.

man. ca. 25. n. 133. not. 20. Tol. Inst. lib. 5. ca. 4. n. 3.
In casu verò, in quo repentina vrgeat discessio ob repentinum incommodum, vel periculum, tunc Curatus legitimè poterit discedere, etiam si in loco non habeat, quem substituat, & non adsint infirmi, vel si adsunt adest alius, qui potest conferre Sacramenta necessaria, saltem pœnitentiam: vel si non adsit alius Sacerdos, infirmus tamen commodè possit expectare alium Sacerdotem aliunde accersendum. Si tamen ista omnia deessent, & periculum instaret, discedente Curato, aliquem moriturum sine pœnitentia, vel Curatum ipsum occisum iri, si non fugeret, Curatus tenetur subire quoduis periculum potius, quam deserere talem infirmum, iuxta dicta cum S. Tho.

13. *QVÆST. An Curatus pro animi recreatione possit abesse?*

RESP. Hic esse sermonem, non de absentia aliquarum horarum, quia de ea dictum est enim 4. Nec de absentia 6. vel 8. dierum, quia de illa dicitur in sequ. sed esse sermonem de absentia longiori, & videtur dicendum posse abesse omni anno per 2. menses, siue continuos, siue interpolatos, quia Conc. *loc. d.* hoc modo concedit Episcop. & verificatur etiam de Curato, & ita intelligit Azor. *loc. d. 9.*

14. *QVÆST. An Vicarius, seu substitutus relinquendus à Curato, possit ab ipso relinqui inconsulto Episcopo, dummodo sit idoneus, & admissus in illo Episcopatu pro administratione Sacramentorum?*

RESP. Non posse, dicente Conc. [Vicarium

neum relinquat ab Ordinario approbandum? Si tamen abest per sex, vel octo dies, posset talem substituere sine Episcopo, ita declarante consuetudine vniuersali, nisi Episcopus per suas constitutiones inhibeat. Aduerrat tamen, quòd substituat admissum pro administratione omnium Sacramentorum in toto Episcopatu, quia nihil ageret, si substitueret admissum ad quædam Sacramenta, vel ad certum genus personarum solum: iuxta dicenda *ca. 5. num. 51.* vide etiam *c. 7. num. 5.* Vicinus Curatus benè relinquitur, quia licet non habeat ordinariam iurisdictionem nisi super gregem suam, tamen est ita admissus, vt ei aliqua iurisdicção delegari possit, sicut de antiquo iure poterat, vt colligitur ex Conc. Tri. *sess. 23. c. 15. de res.*

15. *QVÆST.* An quando Curatus abest iusta de causa, teneatur in conscientia assignare substituto partem fructuum pro debita mercede, ita disponente Conc. *ca. dicto.*

RESP. Si substitutus, vel Vicarius voluerit seruire gratis, non teneri, quia, quòd merces assignetur, est, ne populus patiatur defectu seruitutis, quæ faciliter obtinetur, vbi adest merces, & in casu nostro cessat ratio mercedis, & per consequens ratio legis.

16. *QVÆST.* Num Curatus pro absentia duorum mensium debeat habere licentiam Episcopi, an licentia eo ipso concedatur à Conc.

RESP. Nau. *ca. 25. nu. 121.* dicere non requiri. Idem tenet Azor. *2. p. l. c. 4. qu. 10.* Alij dicunt requiri, dicente Conc. Ita tamen, vt quodocunq; eos, valet, Curatos, Causa prius per Episcopum cogni-

cogni-

cognita, & approbata abesse contigerit, &c. Tollet. *Instit. lib. 5. cap. 5.* Leonardus Lessius *de iust. lib. 2. c. 34. dub. 29. num. 159.* vult Concil. in hoc non esse receptum. Tu verò sic practica: obtine prius licentiam, quia licet in conscientia absque ea sis tutus inhærendo opinioni Nauarri, tamen cum ea etiam coram hominibus liber euades. Et qui abest per dictos duos menses, siue cum licentia, vt vult Tol. siue absque ea, vt vult Nau. & Azor. Item qui abest vltra dictum tempus, sed cum licentia in scriptis, fructus beneficij lucratur, quos alias amitteret, ita, & cum hac limitatione concedente Conc. loco dicto.

17. QVÆST. *An curatus, qui abest vltra bimestre cū iusta causa, sed absq; licentia in scriptis, quā per ipsum non stetit, quo minus haberet, peccet, & in conscientia fructus amittat?*

RESP. Non peccare, nec credo amittere fructus, quia cum non sit in aliqua culpa, non est æquum debere aliquam pœnam.

18. QVÆST. *An si curatus habeat quidē licentiā, sed per mendaciū, & absentia fructus percipiat, an possit eos sibi retinere, vel restituere cogatur?*

RESP. Ex Concil. requiri duo ad iusticiam absentia, nēpe causam iustam, & eius approbationem, vt acquirantur fructus in absentia, & cum sit falsa prima, erit etiam inutilis secunda, maxime cum tota non acquirendorum fructuum dependeat à causa iusta. Ideò credo hunc teneri ad restitutionem talium fructuum, licet factum nō sit punibile in foro exteriori, cum ab illa, licet falsa, licentia protegatur. Silu. *Dispensatio à cap. Azor. 2. p. li. 6. c. 10. q. 3. quares. 3.*

19. QVÆST. *An Curatus, qui est pauper, & debet restituere fructus male perceptos in absentia possit eos sibi retinere?*

RESP. Possè, maximè de consilio Confessarij & in casu restitutionis, possèt eos dare propinquis suis pauperibus, dummodo tamen sint eiusdem loci, in quo percepti sunt, quia Concil. ibi ait: Fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus loci, quod benè notandum, [Licet Lud. Lopez in *Instructio* 2. p. c. 95. q. 1. teneat cum Nau. ibi citato, sufficere, si cōuertantur ad libitum in causam piam.

20. QVÆST. *Quanam erit causa grauis, qua requiritur à Conc. ibi, pro licentia ultra bimestre?*

RESP. Illa, quæ ab ordinario iudicabitur talis. Et communiter sunt causæ dictæ supra num. 11. & aliæ ad ealdem reducibiles.

21. QVÆST. *An Collegium Canonorum, sede Episcopali vacante possit dare licentiam absentia, quam possèt dare Episcopus, si adesset?*

RESP. Azor loco dicto affirmare.

22. QVÆST. *An locorum Ordinarij Episcopo inferiores, ut Abbates & alij similes habentes iurisdictionem, possint dare talem licentiam?*

RESP. Azor. c. dicto qu. 4. posse. Excipit tamen licentiam septennij pro studio, quam vult solum Episcopum posse dare Curatis: sed, & credo Ordinarios nulli subiectos, & habentes auctoritatem quasi Episcopalem, in hoc equari Episcopis, cum subditi istorum non habeant alium Episcopum.

23. QVÆST. *An peccatū sit dare petita ab Episcopo, vel Vicario, pro dicta licentia, quando nolint eā aliter dare, etiamsi Conciliū ibi velit dandā gratis?*

RESP.

RESP. Non esse peccatum, quia hoc est redimere vexationem.

24. QVÆST. Quid intelligatur nomine fructuum, quos Curatus absens lucrari non potest?

RESP. Fructus esse in triplici differentia, quidam dicuntur naturales, qui sunt, quos spontè natura producit, ut poma, & similes: quidam vocantur partim naturales, partim artificiales, ut segetes, vinum, lana, & similes: & quidam vocantur industriales, quales sunt, qui percipiuntur ex mera industria hominis, vel eius labore, ut prædicando, Sacramenta administrando, & similia agendo: Igitur naturales solum, & naturales, & artificiales restituntur, alij non, nam & Nau. c. 17 n. 94. censet industriales esse, ac patrimonium. Sub hoc nomine etiam veniunt omnes fructus beneficij, qui communiter dicuntur incerta, ut acquisita pro sepultura, baptismo, & similibus, quæ nunquã comprehenduntur nomine fructuum.

25. QVÆST. Qua est pœna non residentis sine causa legitima?

RESP. Primò. Peccatum mortale. Cone. Trid. ibi, & Bulla Pij IV. In *suprema*. Et toties erit mortale, quoties iuxta ea, quæ dicta sunt, aliquid in hac re graue esse, boni ac prudentis viri arbitrio iudicatum fuerit.

Secundò. Pœna extraordinaria Episcopi.

Tertiò. Amissio fructuum beneficij pro rata temporis absentia de facto amittendorum, absq; alia declaratione. Et prohibetur compositio pro fructibus malè perceptis. Et si absentes per edictum citati, aut Concilium ibi etiam non personaliter, contumaces fuerint, liberum relinquit

Ordinario per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, alia que iuris remedia, etiam vsque ad priuationem compellere; nihil hanc executionem impediens. Azor. l. dicto ca. 6. q. 2. Et nota, quod amissio fructuum incurritur de facto, & debetur fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci, etiam ante vllam iudicis condemnationem.

26. QVÆST. Quos, seu quantos fructus beneficij amittat non residens?

RESP. Concilium ibi habere, non facere fructus suos pro rata absentia, ita vt possit dici, si beneficiarius, qui abfuit, habet singulis mensibus triginta, & abfuerit diebus decem teneatur restituere decem.

Dices Fortè ista pœna, seu restitutio poterit moderari, eò modo, quo ex sapientum consilio moderata est Bulla Pij V. ex primo Lateranensi Concilio, quæ afficit non recitantes officium post sex menses ab adepto beneficio, ad similem restitutionem, cum vtriusque eadem videatur ratio pœnæ?

RESP. Et dico primū ex Lud. Lopez Instru. 2. p. ca. 95. Qui omitteret pensū horarū ad paucos dies, puta octo, vel decē, non teneretur aliquid restituere, eo quod nec famulus alicuius domini, si parū deficeret à debito seruitio, nō propterea tā acerbè puniretur, & sit multū probabile longè minus puniturū Deum tam magnum Dominū.

Dico secundò: Verè esse constitutionem illam obligare ad restitutionem pro rata fructum, pro matutino omisso medietatē, & pro omnibus alijs horis aliā medietatem, pro singulis verò horis sextam

sextā partē fructuū respondentem die illo. Verū est etiam Tol. *instit. l. 2. c. 12. n. 5.* Limitare hāc restitutionē; vult enim faciendā esse pro ratione tertiæ partis fructuum. Verbi gratia omittit quis officium vna die, & eadem lucratur nouem iulios, tenetur restituere tres. Verum est præterea Henrique. *li. 13. c. 13. n. 2.* velle Episcopum, & Curatū, pro omissione omniū horarum vnus diei, restituere quintam partem fructuū respondentem, vt est dictū; omnem alium beneficiariū restituere tertiā partem. Lopez etiam loco dicto scio velle, beneficiarios habentes beneficia cum sola obligatione recitandi horas, omittentes horas, teneri restituere iuxta supradictam Constit. Pii V. alios verè beneficiarios, qui vltra obligationem officij, tenentur etiam ad aliud, puta ad celebrandum, teneri ad restitutionem tertiæ partis fructuum respondentium, vt est dictum.

Ex quibus dico tertiò. Cū, quæ dicuntur de horis, possint conuenire residentia, nam, & Nauarr. *c. 24. nu. 122. not. 5.* quo ad restitutionē, facit ista paria, speculatiuè fortè posset de vtriusque eodem modo teneri, tamen practicè non credo bonum, extendere sensum dictæ Constitutionis nam, & moderatio prædictorum Auctorum non est ab omnibus recepta. Non recipit eam Nauarr. *nu. dicto.* Azor. *Instit. 2. p. l. 10. c. 14. q. 2.* Leon. Lessius *de iustitia, li. 2. c. 34. n. 208.* qui est vltimus vbi ait obseruandā dictam constitutionē, vbi vsu est recepta, concordat dictis De Grassijs *l. 2. c. 51.*

An verò sit consuetudo legitima in contrarium pro modificatione restitutionis, iuxta sententiam eam modificantium, nescio.

Habet

Habet multum de probabili, restitutionem predictam posse limitari iuxta limitationem dictæ constitutionis, quia Curatus non residens, habet præter onus residentiaë etiam officij onus, quod non meretur priuationem iusti stipendij, eo quod non residens, mereatur non facere fructus suos: cum sit æquum, illum quidem perdere, quæ debentur residenti, sed non quæ debentur officium, seu horas persoluenti.

27. *QVÆST. An sit contra bonam residentiam acquirere per edictum, dicimus vulgariter, per cõcursum meliora sacerdotia? v. g. statim atq; quis audit positam sub edicto curam pinguiorem, an possit illam quærere, relicta priore; & hac denuo relicta acquirere aliam pinguiorem eadem via; & sic in infinitum pinguiora sacerdotia venari?*

RESP. Non esse contra bonam residentiam, dummodo verè resideatur: esse tamen contra rectam rationem: dum enim coniequutus est beneficium sufficiens, non vacat vitio quærere pinguius: sed etsi collatori constaret de prauo effectu, non dubito, quia talia agens haberetur omni indigno indignior.

28. *QVÆST. An tuta adeptio beneficij, in quo est Cælum insalubre, & qui adipiscitur, intelligit non residere obtenta tamen licentia?*

RESP. Si Cælum sit adeò insalubre, & per neminẽ ibi possit, aut soleat residere, putà quia parochij alio commigrarunt, ita adipiscente non peccare. Si verò delicatiores nõ resident: sed hoc præstant homines Cælo assueti, vel alij idonei mercede conducti; siquidẽ residentia per hos continuò præstatur, nescio quomodo excusandus:

fibi

sibi enim imputet, quia tale beneficium adeptus est: si enim noluit residere ad quid sedem occupavit? Si autem intellexit non residere per duos menses à Conc. Trid. concessos excusabitur: si verò inclementia Cœli prohibet à residentia solum per aliquot menses, & interim de Vicario idoneo prouidet necessitati populi, & beneficiarius aliquo tempore residens vtilius curat parochiam suam alio semper residente (quod credo de nusquam contingentibus) excusabitur à residentia per legitimam licentiam: vt dicitur supra n. 12. *Sil. resid. q. 7.* Et si concurrente alio idoneo, & residere valenti, iste concurrat, & beneficium acquirat, sciens de qualitate alterius pariter concurrentis sine dubio apud homines euadet impunè; non vero apud Deum: ratio est, quia isti deest possibilitas exequendi officium suum, qua stante, & sciente alterius aptitudinem peccat quærens beneficium.

A. VICTORELLI

AD CAPVT I. NOTÆ.

1. **E** piscopis, Parochisq; (hi quoq; sunt Animarum Pastores) residentia, Diuino iure iniunctam esse, docent Driedo, Caiet. Miranda, Nauarr. alijque plures doctissimi viri; inter quos Sor. de nat. & gratia, ac de iustit. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 13. Greg. de Val. tom. 3. dist. 10. qu. 3. p. 5. Lessius de Iust. lib. 2. cap. 34. D. 29. Rodriguez. p. 2. ca. 35. Fauet. Syn. Trid. loco ab Auctore citato, sed non decernit. Fauent diuinæ
- Litte-

Litteræ. [Cognosce vultum pecoris tui, & greges tuos diligenter considera Prouerb. 27. Attendite vobis, & vniuerso gregi. Act. 20.] Aduersantem Ambrosij Catharini sententiam, tract. de Residentia, nonnulli amplexi sunt.

Greg. de Val. non sine probabili ratione, animarum Pastores ad residentiam, etiam naturali iure, obligatos esse, arbitrantur; quia, suscepto munere, iure eodem, vnusquisque recte fungi debet: at Pastores, sine residentia, suo munere recte fungi non possunt. Hoc ipsum docuit Caranza de Miranda, in controuersia de Residentia Trid. explicata.

Non solum Conc. Trid. industriam personæ requirit, in Parochorum munere; sed etiam sacri Canones, summa digni veneratione. [Qui Parochialem habet Ecclesiam, non per vicarium, sed per se ipsum illi deseruiat.] Cap. extirpanda de præb. Pastores sunt tanquam anima. Vicarij tanquam membra in Corpore. Qui tamen Pontificis Summi dispensatione, sine dolo, & mendacio impetrata, non resideret; lethalis culpæ reus non censeretur. Inferiores Episcopi in hac re non dispensant.

10. Quiescere Parochum, cui in vinea Domini laborandum, & Sacerdoti Vicem gerenti, si ne iusta causa, omnia onera grauiare relinquere, vacabit culpa? Hoc auctor; si apertius loquentem audire volueris, non affirmabit. Residentia, iure Diuino, præcepta est: vt est probabile, ius diuinum, aut naturale nulla consuetudo tollere potest. Cou. lib. 1. var. resol. lib. 17. n. 8, lib. 3. cap. 13. n. 9. Residentia non

solum

solum inter oues habitationem indicat; sed Pastorale munus, sed vigilem curam, sed diligens Sacramentorum, & Diuini verbi ministerium. Per se ipsum, Parochum Ecclesiæ suæ deseruire debere, tradit Pontifex *cap. extirpanda de prab. & Trid. Concil. sess. 23. cap. 1. de reform.* animarum Pastoribus diuino præcepto mandatum, dicit; vt residentes, agnoscant oues, pabulo Sacramentorum, & Diuini verbi prædicatione pascant; & paulo post, vt eas in iudicio, & veritate pascant, & regant. Sacerdos Vicarius sit Parocho grauis laboris socius. Parochus pascat, & regat suo studio, quantum potest, sibi subiectos homines. Quod si veller, genio solum indulgere, honore, & opibus Ecclesiæ potiri, sine vlla Cura, & labore, fructus, qui pro cura, & onere Pastoralis exhibentur, suos non faceret: vt mihi quidem videtur; non residet enim qui, cum debet, & potest, non seruit Ecclesiæ: si segniter oscitanterque Pastorale munus obeas, nihil refert an ad sis, vel absis, Soti testimonio *li. 10. q. 3. art. 1. de iust. & iust. V. etiam Rodriquez p. 2. cap. 35.* At inquires, sum indoctus parochus; munus meum vir doctus exercet; eius ego fretus doctrina, & diligentia, cutem curo, genio indulgeo, libris, & cuius pastoralis sollicitudini nuntius remissi, & remitto, in dies diligentius suauibus amicorum colloquijs, venationi, aucupio piscatui, conuiujs, ludis delector: in his tempus terens beneficij fructus, sine vlllo conscientiae aculeo percipio. O te miserum, quem tartareus premit hostis; qui à via salutis aberras, qui iniuste

iniuste percipis fructus non tuos; quos, si saluus esse volueris, restitui à te oportebit. Redi ad cor, frater, redi ad bonam frugem, agnosce infernas tenebras quibus obuolueris; relinque, sperne, detestare inutilia colloquia, conuiuia, venationes, ludos perniciousum animæ tuæ afferentes: sacra ama, & studia, lege bonos libros, & eos præcipue, qui conscientia officia tradunt, consulte pios, doctosque viros; & pro viribus enitere; vt oves tibi traditas bene regere, sacramentorumque administratione, verbi Dei pabulo bonorum operum exemplo pascere queas. Bonas tuas cogitationes, desideria, studia, conatus, mirum in modum, Deus clementissimus adiuuabit: te que per viam salutis incedentem, solabitur: & benemorientem æternæ gloriæ corona cumulabit. Si te ad bonam non receperis frugem; sauisissimam æternæ mortis poenam non effugies & mendax breuium tuarum voluptatum lux, in veras æternarum miseriarum tenebras conuertetur. Vide quæso, quæ Sotus de Residentia libro 10. qu. 3. a. 12.

De causis absentia Gregorius de Val. diligenter, & Lessius L. C.

Sacra Card. Congregatio declarauit (Paulo Comitolo teste, lib. q. 60. Responsorum moralium) Parochum in sua Parochiali Ecclesia graues inimicitias gerentem, de licentia Episcopi per annum abesse posse. Episcopi poterant Parochis concedere, vt, causa studij Theologici vel sacrorum Canonum, per aliquot annos à residendo excusarentur: nunc verò, vt Congreg. Card. declarauit, hæc facultas ab Episcopi

con-

concedi non potest. V. Sa. V. *Residentia num. 8.*

33. Non residentem, sine iusta causa, non facere fructus suos, Conc. Trid. *l. c.* decretum est restituere debere, ante condemnationem, affirmant, & vere Val. Sa. *l. ca.* & alij, contra Nau. Restitutionem huiusmodi, diuino quoque, & naturali iure præscriptam esse, docet, loco citato, Valentia; nec abnuet Caranza.

Parochos, per duos primos menses, sine licentia Episcopi, abesse posse, affirmat Nau. *cap. 25. n. 121.* negat Lessius, *loco citato.* De residentia Pastorum egregie Franciscus Turrianus vir doctissimus. De irregularitatibus non residentium in proprijs Ecclesijs, Alphonsus Viualdus *cap. 8.* Supplementi ad Candelabrum Aur.

35. De restitutione, ob horas canonicas non recitatas Petrus Aragon. *de Inst. q. 83. a. 13.* Petrus Nau. *li. 2. ca. 2. de Restit. n. 180.* Greg. de Val. *tit. 3. D. 6. qu. 2. q. 10. in fine.*

Parochum non Sacerdotem, à die collati beneficij Nauar. à die possessionis obtentæ. Flam. Parrisius, & Azor. *tom. 1. libr. 10. c. 4. mor.* Inst. horarias preces persolvere debere, arbitrantur.

CAPVT II.

DE SACRIFICIO

S V M M A R I V M.

1. *An Cur. sacrificet pro populo.*
2. *Curatus quoties sacrificet.*
3. *Aliter ordinatio, aliter præceptum obligat.*
4. *An Cur. applicet Missam, & cui.*
5. *An Curatus possit facere celebrare per alium.*

6. *Cur.*